

К. М. Краус,

к. е. н., доцент, доцент кафедри управління, Київський університет імені Бориса Грінченка
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4910-8330>

Н. М. Краус,

д. е. н., професор, професор кафедри фінансів, Київський університет імені Бориса Грінченка
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0001-8610-3980>

О. В. Манжура,

д. е. н., доцент, профектор з науково-педагогічної роботи,
ВНЗ Укоопспілки "Полтавський університет економіки і торгівлі"
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0003-4840-9238>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.8.36

МЕТОДИКА РОЗРАХУНКУ ДОХІДНОСТІ Й ОКУПНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЄКТУ ТА ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕКСПЕРТИЗИ

K. Kraus,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management,
Borys Grinchenko Kyiv University

N. Kraus,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of the Department of Finance,
Borys Grinchenko Kyiv University

O. Manzhura,

Doctor of Economic Sciences, Associate Professor, Vice-rector on scientific
and pedagogical work, Poltava University of Economics and Trade

METHODOLOGY FOR CALCULATING THE PROFITABILITY AND PAYBACK OF AN INVESTMENT PROJECT AND INFORMATION SUPPORT FOR ITS EXAMINATION

У статті розкрито характерні особливості методики розрахунку дохідності й окупності інвестиційного проекту та з'ясування якості і надійності інформаційного забезпечення експертизи проєктів в умовах воєнного стану. Висловлено думку авторами статті про те, що в умовах воєнного стану економіки України, ряду глобальних викликів, в результаті релокації підприємств і формування нових економічних структур та нових типів економічних відносин, особлива увага повинна приділяється проєктній діяльності підприємств. Проведено наглядно розрахунки прибутковості інвестиційного проєкту, чистого прибутку, чистого приведенного доходу для одночасно інвестованих коштів, індексу доходності проєкту та періоду окупності інвестиційного проєкту.

Здійснено поглиблений аналіз вже існуючої на сьогодні циклічної структури інформаційного забезпечення розробки і експертизи інвестиційного проєкту, вказано сильні та слабкі їх сторони. Дослідженням з'ясовано, що в практиці вітчизняних суб'єктів господарювання вважається недоцільним використання як "планових", так і ринкових моделей інформаційного забезпечення, оскільки перші є методологічно застарілими і не відтворюють ринкових законів, а останні не враховують особливостей воєнного стану в якому перебуває національної економіки України.

Автори статті дійшли висновку, що результативність інвестиційної діяльності в цілому залежить від ефективності окремих інвестиційних проєктів. Відновлення повоєнної економіки України потребуватиме принципових змін у відносинах власності, методах втручання і регулювання державою економічних та інноваційних процесів.

The article discloses the characteristic features of the method of calculating the profitability and payback of an investment project and ascertaining the quality and reliability of the information support for the examination of projects under martial law conditions. The authors of the article expressed the opinion that in the conditions of the war economy of Ukraine, a number of global challenges, as a result of the relocation of enterprises and the formation of new economic structures and new types of economic relations, special attention should be paid to the project activities of enterprises. Visually calculated the profitability of the investment project, net profit, net reduced income for simultaneously invested funds, the index of profitability of the project and the payback period of the investment project.

An in-depth analysis of the currently existing cyclical structure of information support for the development and examination of the investment project was carried out, their strengths and weaknesses were indicated. The research revealed that in the practice of domestic business entities, it is considered inappropriate to use both "planned" and market models of information provision, since the former are methodologically outdated and do not reproduce market laws, and the latter do not take into account the peculiarities of the state of war in which the national economy of Ukraine.

The authors of the article came to the conclusion that the effectiveness of investment activities as a whole depends on the effectiveness of individual investment projects. Restoration of the post-war economy of Ukraine will require fundamental changes in property relations, methods of intervention and state regulation of economic and innovation processes. Industrial enterprises and financial structures need to make mutual efforts to improve the investment process, which will greatly affect the possibilities of state development and Ukraine's achievement of a good position in the post-war period.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, методика розрахунку дохідності проєкту, проєктна діяльність, окупність інвестиційного проєкту, інвестиційна діяльність.

Key words: information support, project profitability calculation method, project activity, investment project payback, investment activity.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

В умовах воєнного стану економіки України, ряду глобальних викликів, в результаті релокації підприємств і формування нових економічних структур та нових типів економічних відносин, особлива увага приділяється проєктній діяльності підприємств. Всі ці чинники потребують структурної перебудови економіки країни, подальшої глибокої цифровізації, збільшення загального об'єму виробництва та національного доходу, створення сприятливих інституційних умов для функціонування інноваційних та цифрових підприємств, а також зростання їх інвестиційної привабливості.

Розміщуючи свої грошові кошти інвестори завжди прагнуть убезпечити себе від ймовірних ризиків, які могли б спричинити неповернення вкладених коштів. За таких обставин перед інвесторами постає завдання об'єктивної оцінки інвестиційної привабливості під-

приємства, яке певним чином залежить від наявності чи відсутності інформації, необхідної для оцінки стану суб'єкта господарювання. Власне, цифровий розвиток підприємницької діяльності передбачає сукупність взаємопов'язаних організаційних, правових, соціально-економічних, науково-технічних, виробничих процесів, що спрямовані на формування умов для забезпечення потреб і реалізації інвестиційних проєктів, використання інформаційних систем, мереж, ресурсів та інформаційних технологій, побудованих на основі застосування сучасної обчислювальної та комунікаційної техніки [12, с. 4].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Вивченням питань удосконалення практичної ефективності реальних та фінансових інвестиційних проєктів займалися повсякчас науковці, серед них О. Голобородько [1], Ю. Данчук, Я. Жаліла, І. Щенко [3], О. Кузьмін, О. Клименко, Н. Краус [13], К. Краус [13], Т. Кваша,

П. Леоненко [4], О. Манжура [6; 5], О. Марченко [7], Е. Мороз, О. Михайленко, О. Петрова, Б. Платонов, Ю. Рамський [9], Є. Стефанович [10], Е. Товкес [11], Т. Шаповалов [12] та інші. Разом з тим, в публікаціях даних науковців нерозкриті питання покращення методики розрахунку дохідності й окупності інвестиційного проєкту та особливостей інформаційного забезпечення експертизи проєктів в умовах воєнного стану.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є розкриття характерних особливостей методики розрахунку дохідності й окупності інвестиційного проєкту та з'ясування якості і надійності інформаційного забезпечення експертизи проєктів в умовах воєнного стану. До завдань наукового дослідження належать необхідність поглибленого аналізу циклічної структури інформаційного забезпечення розробки і експертизи інвестиційного проєкту та приведення наглядного розрахунку прибутковості інвестиційного проєкту, чистого прибутку, чистого приведенного доходу для одночасно інвестованих коштів, індексу дохідності проєкту та періоду окупності інвестиційного проєкту.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Важливе значення для активізації інвестиційної діяльності в країні має участь держави у фінансуванні інвестиційних проєктів. На сьогоднішній день частка бюджетного фінансування є невеликою, що зумовлено дефіцитом фінансових ресурсів, однак така ситуація негативно відображається, у першу чергу, на розвитку наукової та інноваційної діяльності [10, с. 10]. До того ж, в практиці вітчизняних суб'єктів господарювання вважається недоцільним використання як "планових", так і ринкових моделей інформаційного забезпечення, оскільки перші є методологічно застарілими і не відтворюють ринкових законів, а останні не враховують особливостей воєнного стану в якому перебуває національна економіка України. Методика UNIDO (United Nations Industrial Development Organization) для країн, що розвиваються, не враховує специфічних умов України (високий ступінь зношеності основних фондів, дефіцит фінансових ресурсів, високий ступінь ризику господарської діяльності, перевищення підприємствами граничних норм забруднення навколишнього середовища, своєрідне ділове бізнес-середовище).

З цих причин, ми в рамках заявленої проблеми статті зазначимо, що є потреба в новій якості системи інформаційного забезпечення розробки інвестиційних проєктів, яка б давала змогу одночасно підвищити якість інвестиційних пропозицій зі сторони держави та скоротити витрати на передінвестиційні дослідження. Окрім того, за рахунок циклічної експертизи є шанси знизити ризик незворотних інвестицій у проєкт.

У табл. 1 представлена запропонована циклічна структура інформаційного забезпечення розробки й експертизи інвестиційного проєкту в розрізі необхід-

ної для експертизи інформації, контрольних показників та критеріїв прийняття рішень щодо інвестування. Основними принципами розгляду та експертизи проєктів є: максимальна відкритість та прозорість; незалежність і об'єктивність експертизи проєктів; компетентність і об'єктивність осіб, що проводять експертизу; відповідальність за достовірність і повноту аналізу, обґрунтованість рекомендацій експертизи; повага до авторських та суміжних прав; дотримання засад доброчесної конкуренції та принципів етики; запобігання конфлікту інтересів під час розгляду та експертизи проєктів [8; 2; 12].

Припустимо, що для реалізації проєкту потрібно інвестувати в нього 850 тис. грн. Ставку дисконтування (ставка прибутковості) розраховуємо за формулою:

$$i = R_f + \beta(R_m - R_f) \quad (1),$$

де R_f — безризикова ставка доходу;

β — коефіцієнт, що визначає зміну ціни на акції компанії, в порівнянні зі зміною цін на акції по всіх компаніях даного сегмента ринку;

$R_m - R_f$ — премія за ринковий ризик.

Визначимо кожен з елементів моделі. У якості безризикових активів (тобто активів, вкладення в які характеризуються нульовим ризиком) розглядатимемо звичайно державні цінні папери. Ставку дохідності інвестицій у безризикові активи приймаємо рівними середньозваженому рівню дохідності облігацій внутрішньої державної позики у національній валюті наприклад в розмірі 13,5%. Коефіцієнт β відображає чутливість показників прибутковості цінних паперів конкретної компанії до зміни ринкового (систематичного) ризику.

Якщо $\beta = 1$, то коливання цін на акції компанії повністю співпадають із коливаннями ринку в цілому (приймаємо це значення). Якщо $\beta = 1,2$, то можна очікувати, що у випадку загального підйому на ринку вартість акцій компанії буде зростати на 20% швидше, ніж ринок в цілому. І навпаки, у разі загального падіння вартість її акцій буде знижуватися на 20% швидше від ринку в цілому.

Премія за ринковий ризик $R_m - R_f$. Це величина, на яку середньоринкові ставки прибутковості на фондовому ринку перевищували ставку доходу за безризиковими цінними паперів протягом тривалого часу. Вона розраховується на основі статистичних даних про ринкові премії за тривалий період. Припустимо, ставка дисконтування для проєкту введення нової продукції становитиме: $i = 18,5\%$. Також припустимо що даний проєкт буде здійснюватися за рахунок власних фінансових ресурсів підприємства (оборотні кошти вивільнені шляхом зміни системи поновлення запасів).

Використання внутрішніх джерел (самофінансування) має ряд переваг: підвищується сталість, надійність і кредитоспроможність підприємства, виключаються витрати на фінансування, підвищується незалежність від зовнішнього капіталу. Цю суму складають витрати на розробку модифікованої циклічної структури інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності суб'єкта господарювання. Прогнозована еконо-

Таблиця 1. Циклічна структура інформаційного забезпечення розробки та експертизи інвестиційного проекту

Стадія експертизи	Номер циклу	Предмет досліджень	Створення інформаційного масиву	Експертиза інформаційного масиву	Використання інформації для прийняття інвестиційних рішень
			Необхідна інформація	Показники	Критерії прийняття рішень
1	2	3	4	5	6
Попередня	Цикл 1	Відповідність інтересам та можливостям інвестора	Галузь проекту Обсяг капіталовкладень	Інвестиційні витрати	Відповідність можливостям інвестора
Попередня	Цикл 2	Точка безбитковості	Обсяг продажу, ціна продажу, постійні та змінні витрати	Breakeven point	Інформація використовується для подальшого порівняння з показниками циклу 3
Попередня	Цикл 3	Ринкова перспективність та стратегічний план маркетингу	Попит-пропозиція, ринкові ціни на продукцію	Місткість ринку, прогнозна доля ринку, конкурентна ціна	Місткість ринку та попит, що забезпечують: а) безбитковість проекту, б) прибутковість проекту. Відповідність планової ціни на продукцію умовам ринку
Попередня	Цикл 4	Конкурентоздатність продукції/послуг за показником якості	Технічні характеристики продукції конкурентів, споживчі характеристики продукції конкурентів	Технічні та споживчі характеристики продукції по проекту у порівнянні із характеристиками конкурентної продукції	Технічна можливість забезпечення якості продукції не нижче рівня якості продукції конкурентів
Попередня	Цикл 5	Технічна можливість виконання проекту (технічний аналіз)	Технологія, ресурсні обмеження, інфраструктура	Ступінь відпрацьованості технології, ступінь ресурсних обмежень, відповідність інфраструктури вимогам виробництва	Відсутність принципових технічних перешкод для реалізації проекту
Попередня	Цикл 6	Аналіз оточення	Економічне оточення. Політичне оточення	Характер и ступінь впливу оточення на проект	Відсутність суттєвих загроз для реалізації проекту з боку оточення, наявність сприятливих факторів
Попередня	Цикл 7	Якість менеджменту	Досвід, біографія, ділова репутація менеджерів; "вузькі місця" в управлінні	Компетентність, надійність, позитивна репутація	Здатність відповідальних менеджерів здійснити керівництво проектом
Попередня	Цикл 8	Історія компанії-реципієнта та її фінансовий стан	Ретроспективні дані бухгалтерського та управлінського обліку	Ліквідність, платоспроможність, оборотність капіталу, прибутковість	Позитивна динаміка показників фінансового стану, переваги фінансових показників реципієнта в порівнянні з середньогалузевими
Попередня	Цикл 9	Стратегічний план розвитку компанії-реципієнта	Довгострокові цілі компанії, терміни досягнення, необхідні заходи, ресурси, очікуваний ефект	Розвиток нових напрямів бізнесу, зміна форми власності, розширення та зростання	Відповідність стратегічного плану розвитку компанії інтересам інвестора
Основна	Цикл 10	План виробництва	Ділянка, будівництво, обладнання, сировина, матеріали, енергія, кадри	Відповідність ділянки вимогам капітального будівництва. Можливість забезпечення планового обсягу виробництва на обраному обладнанні. Забезпеченість сировиною, енергією та кадрами	
Основна	Цикл 11	Оперативний план маркетингу	Асортимент, позиціонування ціни, сервіс, стимулювання збуту, канали збуту, реклама, інше	Ефективність плану маркетингу, обґрунтованість витрат на маркетинг, узгодженість із стратегічним планом	
Основна	Цикл 12	Графік проекту	Терміни виконання кожної із стадій проекту, необхідні ресурси (фінансування), відповідальні особи	Узгодженість графіка проекту з фінансовим планом (графік отримання прибутку), дотримання прийнятих строків	
Основна	Цикл 13	Фінансова спроможність проекту	Звіт про прибутки, звіт про рух грошових коштів, баланс	Чистий прибуток, баланс грошових коштів	Здатність проекту до самоопукності
Основна	Цикл 14	Економічна ефективність проекту	Cash Flow, Balance sheet	Індекс прибутковості, термін окупності, чиста поточна вартість, внутрішня норма рентабельності	Здатність проекту забезпечити очікувану норму прибутку
Заключна	Цикл 15	Екологічні та соціальні аспекти проекту	Потенційна шкода, заходи для її мінімізації	Втрачений дохід, альтернативна вартість, обсяг превентивних витрат	Відповідність екологічним нормам, відсутність неприпустимих негативних соціальних наслідків
Заключна	Цикл 16	Аналіз ризиків та страхування	Експертні оцінки ймовірності реалізації різних сценаріїв	Дисперсія, середньоквадратичне відхилення, аналіз чуттєвості та інше	Здатність проекту забезпечити норму прибутку, що покриває ризик; менший рівень ризику в порівнянні з іншими проектами

Джерело: складено авторами на даними [11, с. 58—59].

Таблиця 2. Показники прогнозованої фінансової економії суб'єкта господарювання (тис. грн)

	Квартали							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Прогнозоване значення фінансової економії	250	250	250	250	280	280	280	280

Джерело: розрахунок авторів.

Таблиця 3. Показники питомих змінних витрат суб'єкта господарювання за статтями за рік (тис. грн)

Статті витрат	Сума витрат
1	2
Витрати на отримання ПЗ	6
ЗП основних робітників	40
Адміністративні витрати	18,4
Комерційні витрати	30,66
Сума	95,06

Джерело: розрахунок авторів.

Таблиця 4. Приклад розрахунку чистого прибутку суб'єкта господарювання (тис. грн)

Квартал	Економія	Загальні витрати	Чистий прибуток
1	2	3	4
1	250	105,06	144,94
2	250	105,06	144,94
3	250	105,06	144,94
4	250	105,06	144,94
5	280	105,06	174,94
6	280	105,06	174,94
7	280	105,06	174,94
8	280	105,06	174,94

Джерело: розрахунок авторів.

Таблиця 5. Приклад розрахунку чистого грошового потоку суб'єкта господарювання (тис. грн)

Квартал	Чистий прибуток	Амортизаційні відрахування	Чистий грошовий потік
1	2	3	4
1	144,94	0,72	145,66
2	144,94	0,63	145,57
3	144,94	0,558	145,498
4	144,94	0,491	145,431
5	174,94	0,432	175,372
6	174,94	0,38	175,32
7	174,94	0,335	175,275
8	174,94	0,295	175,235

Джерело: розрахунок авторів.

мія за кварталами та питомі змінні витрати наведені в табл. 2 та табл. 3.

Сукупні постійні витрати становлять 10 тис. грн на рік. Ставка амортизація по даному проєкту становить 12% річних. Розрахуємо загальні витрати (ЗВ) на здійснення проєкту за формулою:

$$ЗВ = \sum ПЗВ + СПВ \quad (2),$$

де ПЗВ — питомі змінні витрати; СПВ — сукупні постійні витрати.

Дані розрахунків загальних витрат наведено нижче:

$$ЗВ = 95,06 + 10 = 105,06 \text{ тис. грн щорічно.}$$

Розрахуємо амортизаційні відрахування (A_{Mi}) за формулою:

$$A_{Mi} = B_0 \times C_{AM} \quad (3),$$

де B_0 — вартість ПЗ; C_{AM} — ставка амортизації.

$$A_{M1} = 6 \times 0,12 = 0,72 \text{ тис. грн.}$$

$$A_{M2} = (6 - 0,72) \times 0,12 = 0,63 \text{ тис. грн.}$$

$$A_{M3} = (6 - 0,72 - 0,63) \times 0,12 = 0,558 \text{ тис. грн.}$$

$$A_{M4} = (6 - 0,72 - 0,63 - 0,558) \times 0,12 = 0,491 \text{ тис. грн.}$$

$$A_{M5} = (6 - 0,72 - 0,63 - 0,558 - 0,491) \times 0,12 = 0,432 \text{ тис. грн.}$$

$$A_{M6} = (6 - 0,72 - 0,63 - 0,558 - 0,491 - 0,432) \times 0,12 = 0,38 \text{ тис. грн.}$$

$$A_{M7} = (6 - 0,72 - 0,63 - 0,558 - 0,491 - 0,432 - 0,38) \times 0,12 = 0,335 \text{ тис. грн.}$$

$$A_{M8} = (6 - 0,72 - 0,63 - 0,558 - 0,491 - 0,432 - 0,38 - 0,335) \times 0,12 = 0,295 \text{ тис. грн.}$$

Розрахуємо чистий прибуток (ЧП) за формулою:

$$ЧП = (E - ЗВ) \times 0,75 \quad (4),$$

де E — економія; 0,75 — коефіцієнт який враховує податкові відрахування.

Дані розрахунків чистого прибутку занесемо у таблицю 4.

Розрахуємо чистий грошовий потік (ЧГП) за формулою:

$$ЧГП = ЧП + АМ \quad (5).$$

Дані розрахунків чистого грошового потоку занесемо у таблицю 5.

Визначимо чистий приведений дохід для одночасно інвестованих коштів. Це витікає з формули розрахунку цього показника:

$$ЧПД = \sum_{i=1}^t \frac{ЧГП}{(1+i)^i} - В \quad (6),$$

де ЧГП — чистий грошовий потік; i — ставка дисконтування;

t — тривалість використання інвестиційного об'єкту.

$$ЧПД = \frac{582,159}{(1+0,185)^1} + \frac{698,202}{(1+0,185)^2} - 850 = 138,5 \text{ тис. грн.}$$

На наступному етапі визначимо індекс доходності (ІД) проєкту за формулою:

$$ІД = \sum_{i=1}^t \frac{ЧГП}{(1+i)^i} \div В \quad (7).$$

$$ІД = \frac{582,159}{(1+0,185)^1} + \frac{698,202}{(1+0,185)^2} \div 850 = 1,16$$

Оскільки індекс доходності значно більший за одиницю, то даний проєкт вважається ефективним, і його можна рекомендувати до впровадження. Критерій методу міститься в мінімізації періоду окупності, тобто чим менший цей показник, тим більш ефективною вважається інвестиція. Враховуючи, що нульовий рівень показника не відповідає сутності інвестиційного процесу і не може використовуватися в якості орієнтиру, встановлюються нормативні вимоги для здійснення оцінки, які формалізуються у вигляді максимально допустимого терміну окупності ($T_{\text{макс}} = 5$ років). Критерій окупності формулюється наступним чином: інвестиція вважається вигідною коли очікуваний термін окупності не перевищує максимально припустимий. Розрахуємо період окупності (ПО) про-

екту за формулою:

$$ПО = B \div \left(\sum_{i=1}^t \frac{ЧГП}{(1+i)^i} \div t \right) \quad (8),$$

$$ПО = 850 \div \left(\frac{582,159}{(1+0,185)^1} + \frac{698,202}{(1+0,185)^2} \right) \div 2 = 1,15 \text{ року.}$$

Виходячи з цієї формули оцінка ефективності методом окупності містить два етапи: обґрунтування максимального значення; визначення очікуваного рівня окупності. Максимально припустиме значення обґрунтовується в умовах ринкової економіки суб'єктивно відносно окремих проєктів з урахуванням їх особливостей та досвіду й мотивів інвестора. При цьому слід враховувати, що нормативне значення періоду окупності знаходиться в зворотній залежності від нормативних вимог до рентабельності інвестиції. Тому процес нормативного регламентування цих показників необхідно узгоджувати. Якщо прийняти $T_{\text{макс}} = 5$ років, то інвестиція вважається вигідною, оскільки $t < T_{\text{макс}}$.

Значення дисконтованого показника окупності, як і чистої дисконтованої вартості залежить від рівня відсоткової ставки, яку покладено в основу врахування фактору часу. Тому, при різних відсоткових ставках буде отримано різні значення періоду окупності. Результативність інвестиційної діяльності залежить від ефективності окремих інвестиційних проєктів. Результативність інвестиційного проєкту залежить від якості управління ним, в першу чергу від своєчасності й оптимальності фінансування кожного його етапу [10, с. 8].

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Відновлення повоєнної економіки України потребуватиме принципових змін у відносинах власності, методах втручання і регулювання державою економічних та інноваційних процесів. Загальновідомо, що пропозиція фінансових ресурсів не випереджає зростання попиту на них, тому в боротьбі за кожну одиницю інвестицій, ймовірно, матиме перевагу підприємство, яке забезпечене інформаційними даними для представлення своєї продукції та проєктів як цікавих і конкурентоспроможних. Підприємствам промисловості і фінансовим структурам слід прикладати взаємних зусиль на вдосконалення інвестиційного процесу, що великою мірою впливатиме на можливості державного розвитку та досягнення Україною хорошої позиції в після воєнний період.

Література:

1. Голобородько О.П., Краус Н.М., Краус К.М. Діагностика впливу R&D сектора вищої освіти на інновації підприємств в Україні. Ефективна економіка, 2019, 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6817> (дата звернення 03.02.2023).
2. Дослідження ЕБА. Eba.com.ua. URL: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika/> (дата звернення 14.02.2023).
3. Іщенко І.С., Краус К.М., Краус Н.М. Інноваційні розробки та відкриття як результат якісних управлінських рішень. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій, 2022, 2(10). 32—47. URL: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/160/138> (дата звернення 25.02.2023).

4. Леоненко П.М., Краус Н.М., Краус К.М. Дослідження і розробки у секторі вищої освіти: глобальні та національні тенденції. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2018, Вип. 17, ч. 1. 140—144.

5. Манжура О.В., Краус Н.М., Краус К.М. Діагностика впливу досліджень та інноваційних розробок на трансфер технологій в Україні. Ефективна економіка, 2019, 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6873> (дата звернення 01.03.2023).

6. Манжура О.В., Краус Н.М., Краус К.М. Наукові дослідження та інноваційні розробки у секторі вищої освіти. Глобальні та національні проблеми економіки, 2018, Вип. 21. 17—28.

7. Марченко О.В., Краус К.М., Краус Н.М. Особливості та характер інформаційного забезпечення інвестиційної проєктної діяльності на регіональному рівні. Інвестиції: практика та досвід, 2023, 6. 30—36. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1221/1230> (дата звернення 19.03.2023).

8. Методика експертного оцінювання. Наказ Українського культурного фонду від 28.07.2022, № 48. 1-25. URL: [https://ucf.in.ua/storage/docs/08122021/%20експертного%20оцінювання%20\(2\)_0d94ed5-7bd37524c6e2b824ceb8ac211201ea126.pdf](https://ucf.in.ua/storage/docs/08122021/%20експертного%20оцінювання%20(2)_0d94ed5-7bd37524c6e2b824ceb8ac211201ea126.pdf) (дата звернення 13.02.2023).

9. Рамський А.Ю., Краус Н.М., Краус К.М. Проєктна діяльність інститутами екосистеми інноваційно-підприємницького університету: проблеми, ризики, можливості. Ефективна економіка, 2020, 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7856> (дата звернення 02.02.2023).

10. Стефанович Є.А. Інвестиційні проєкти та джерела їх фінансування. Інвестиції: практика та досвід, 2010, 20. 8—12.

11. Товкес Е.Н. Система інформаційного забезпечення інвестиційної діяльності. Наукові записки НаУКМА. Серія: Економічні науки, 2001, Т. 19. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2367c5e4-d78f-48c1-a3ec-f0ea8faf47dd/content> (дата звернення 04.02.2023).

12. Шаповалова Т. Методичні рекомендації щодо організації заходів з цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації місцевими органами державної влади, органами місцевого самоврядування та розроблення проєкту програми інформатизації. Дніпро: Дніпропетровська облдержадміністрація, Департамент цифрової трансформації, інформаційних технологій та електронного урядування, 2021. 1—18. URL: <https://egov.dp.gov.ua/storage/app/sites/89/MetodMat/Rekomendatsiyi-po-rozrobtsi-MPI-RDA-TH-2021.pdf> (дата звернення 25.02.2023).

13. Manzhura O., Kraus K., Kraus N. Digitalization of Business Processes of Enterprises of the Ecosystem of Industry 4.0: Virtual-Real Aspect of Economic Growth Reserves. WSEAS Transactions on Business and Economics, 2021, Vol. 18, Art. #57. 569-580. URL: [https://www.wseas.org/multimedia/journals/economics/2021/b165107-021\(2021\).pdf](https://www.wseas.org/multimedia/journals/economics/2021/b165107-021(2021).pdf) (accessed 25.02.2023).

References:

1. Goloborodko, O.P., Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2019), "Diagnostics of the influence of the R&D sector of higher education on the innovation of enterprises in Ukraine", *Efektivna ekonomika*, vol. 1, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6817> (Accessed 03 Feb. 2023).
2. EBA research (2023), available at: <https://eba.com.ua/research/doslidzhennya-ta-analytika/> (Accessed 14 Feb. 2023).
3. Ishchenko, I.S., Kraus, K.M. and Kraus, N.M. (2022), "Innovative developments and discoveries as a result of quality management decisions", *Eievropeyskyi naukovyi zhurnal Ekonomichnykh ta Finansovykh innovatsii*, vol. 2 (10), pp. 32—47, available at: <https://journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/160/138> (Accessed 25 Feb. 2023).
4. Leonenko, P.M., Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2018), "Research and development in the higher education sector: global and national trends", *Naukovyi visnyk Uzhgorodskogo natsionalnogo universytetu*, vol. 17, no. 1, pp. 140—144.
5. Manzhura, O.V., Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2019), "Diagnostics of the impact of research and innovative development on technology transfer in Ukraine", *Efektivna ekonomika*, vol. 2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6873> (Accessed 01 March 2023).
6. Manzhura, O.V., Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2018), "Scientific research and innovative developments in the higher education sector", *Globalni ta natsionalni problem ekonomiky*, vol. 21, pp. 17—28.
7. Marchenko, O.V., Kraus, K.M. and Kraus, N.M. (2023), "Peculiarities and nature of information provision of investment project activities at the regional level", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 6, pp. 30—36, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/1221/1230> (Accessed 19 March 2023).
8. Ukrainian Cultural Fund (2022), "Methodology of expert assessment", available at: [https://ucf.in.ua/storage/docs/08122021/%20експертного%20оцінювання%20\(2\)_0d94ed57bd37524c6e2b824ceb8ac-211201ea126.pdf](https://ucf.in.ua/storage/docs/08122021/%20експертного%20оцінювання%20(2)_0d94ed57bd37524c6e2b824ceb8ac-211201ea126.pdf) (Accessed 13 Feb. 2023).
9. Ramskyi, A.Yu., Kraus, N.M. and Kraus, K.M. (2020), "Project activities of the institutes of the ecosystem of the innovation-entrepreneurial university: problems, risks, opportunities", *Efektivna ekonomika*, vol. 5, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7856> (Accessed 02 Feb. 2023).
10. Stefanovych, E.A. (2010), "Investment projects and sources of their financing", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 8—12.
11. Tovkes, E.N. (2001), "System of information provision of investment activity", *Naukovi zapysky NaUKMA. Seriya: Ekonomichni nauky*, vol. 19, available at: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2367c5e4-d78f-48c1-a3ec-f0ea8faf47dd/content> (Accessed 04 Feb. 2023).
12. Shapovalova, T. (2021), *Metodychni rekomendatsii shchodo organizatsii zakhodiv z tsyfrovogo rozvytku, tsyfrovyykh transformatsii i tsyfrovizatsii mistsevymy organamy derzhavnoi vlady, organamy mistseвого samovriaduvannya ta rozroblennia proeiktu programy*

informatyzatsii [Methodological recommendations on the organization of measures for digital development, digital transformations and digitalization by local state authorities, local self-government bodies and the development of a project of an informatization program], Dnipropetrovsk Regional State Administration, Department of Digital Transformation, Information Technologies and Electronic Government, Dnipro, Ukraine, pp. 1-18, available at: <https://egov.dp.gov.ua/storage/app/sites/89/MetodMat/Rekomendatsiyi-porozrobsi-MPI-RDA-TH-2021.pdf> (Accessed 25 Feb. 2023).

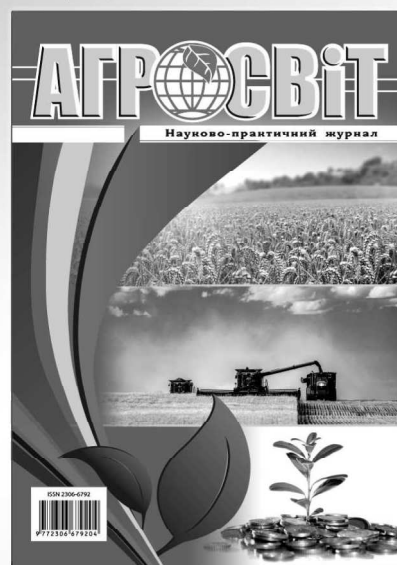
13. Manzhura, O., Kraus, K. and Kraus, N. (2021), "Digitalization of Business Processes of Enterprises of the Ecosystem of Industry 4.0: Virtual-Real Aspect of Economic Growth Reserves", *WSEAS Transactions on Business and Economics*, Vol. 18, Art. #57, pp. 569—580, available at: [https://www.wseas.org/multimedia/journals/economics/2021/b165107-021\(2021\).pdf](https://www.wseas.org/multimedia/journals/economics/2021/b165107-021(2021).pdf) (Accessed 25 Feb. 2023).

Стаття надійшла до редакції 30.03.2023 р.

АГРОСВІТ

<https://nayka.com.ua>

Передплатний індекс: 23847

Виходить 24 рази на рік

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)**

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292